

BEZOEK AAN EEN OXFAM-PARTNER IN INDIA

Natuur en wetenschap spannen samen tegen de landbouw

In de Indiase deelstaat Orissa is de POKS (Pashim Orissa Krishijeevi Sangha) een platform, dat niet minder dan 24 boerenorganisaties of 70.000 landbouwers (mannen en vrouwen) verenigt. Het belangrijkste streven van deze organisatie is meer zeggenschap voor en raadpleging van de plaatselijke boerenbevolking bij politieke beslissingen die verstreckende gevolgen kunnen hebben voor het dagelijkse leven op het platteland. De POKS staat voor een omvattend programma. En dat moet ook, want in Orissa liggen projecten op tafel om de economische groei aan te zwengelen, waarvan de kleine boeren allesbehalve beter zullen worden.

Jagadish Pradhan is voorzitter van de POKS. Hij somt een aantal voorbeelden op van de manier waarop er boven de hoofden van de plaatselijke boeren beslissingen worden genomen. Beslissingen, die zwaar doorwegen op hun dagelijks bestaan.

Suikerriet en mosterdolie

Zo was er een project voor de suikerrieteteelt, dat zwaar werd gesubsidieerd door de overheid. De boerengezinnen in Orissa gingen het risico aan en ze begonnen suikerriet te verbouwen op hun velden of op de gronden die ze pachtten. In het begin was de winst verzekerd, tot India een kwaliteitssuiker uit Cuba begon te importeren tegen een veel interessantere prijs. De boeren in Orissa raakten alles kwijt, zaten tot over de oren in de schulden en hoefden niet te rekenen op enige tegemoetkoming van de staat.

Jagadish Pradhan haalt ook het voorbeeld aan van de productie van mosterdolie. In de Indiase keuken is dat een onmisbaar ingrediënt. Mosterdolie wordt op ambachtelijke wijze vervaardigd. Het is een familiale productie, die voor de boerengezinnen een belangrijke bron van inkomsten blijft. De vrouwen verkopen dit product op de lokale markt. India voert op dit ogenblik sojaolie in, die een taaie concurrent is geworden voor de plaatselijke mosterdolie. De grote multinationale ondernemingen uit de agro-industrie leggen op deze manier een verandering van voedingsgewoonten op. Tegelijk treffen ze de meest kwetsbare boerengezinnen in hun inkomen. Hun situatie wordt hierdoor met de dag nijpend.

Een 'wetenschappelijk' veeteeltproject

En Jagadish Pradhan vertelt een nog schrijnender verhaal. Op het einde van de jaren '70 gingen vijf wetenschappelijke instellingen in het district Nuapada van

start met een veeteeltproject. Het plan was de eenvoudig zelf: de wetenschappers wilden een hybridisch runder-ras kweken (een kruising van een inheems en een Jerseyras). Deze nieuwe veestapel zou in belangrijke mate bijdragen tot een verhoging van de melkproductie en dus van het inkomen van de plaatselijke veeboeren. Tot zo ver het plan. Er werd een strategie uitgewerkt voor de selectie van begunstigden onder 'het doelpubliek'. De uitverkoren boeren kregen een stuk grond ter beschikking, waarop ze een bepaalde struik moesten aanplanten, die als voer voor de nieuwe runderen moest dienen. Bovendien werd hen een minimuminkomen verzekerd. En dat was een primeur in de streek. De vrijwilligers voor dit project waren zeer talrijk. Volgens het plan van de wetenschappers moesten alle inheemse stieren worden gecastreerd om te verhinderen dat het tot een rasvermenging zou komen met de nieuwe, veelbelovende en uiterst productieve runderensoort (er was werkelijk aan alles gedacht). Toen de eerste kalveren geboren werden bleken ze zeer fragiel te zijn. De koeien gaven minder melk dan verwacht. De boeren voelden zich over heel de lijn in de zak gezet. De struiken, die ze voor het veevoer moesten verbouwen, bleken niet te groeien. Ze mochten de hen ter beschikking gestelde grond niet gebruiken voor de eigen voedselproductie. Ze mochten alleen deze aan de bodem totaal onaangepaste struiken verbouwen. Toen ze vaststelden dat de nieuwe runderensoort bijzonder weinig weerstand bleek te hebben en boven-

foto's: Joëlle Dubois

dien weinig melk leverde, besloten ze terug te keren naar de teelt van het oude inheemse ras. Maar ze hadden inmiddels geen vruchtbare stieren meer. Dit eenzijdige project van de wetenschappers maakte de toch al erg getroffen boerenbevolking nog kwetsbaarder.

Genetische rijkdom ondermijnd

Dit is niet het enige verhaal over de vernietiging van de genetische rijkdom in de deelstaat Orissa. In deze streek zijn inmiddels ook een hele reeks inheemse rijstsoorten verdwenen. Aanvankelijk was het de groene revolutie van de Indiase wetenschappers, die de graandiversiteit van de deelstaat Orissa aantastte. Vandaag zijn het de grote multinationale bedrijven uit de agrobusiness die het gemunt hebben op de zaaigoedmarkt. Ook zij beweren dat ze het beste voor hebben met de arme boeren. In oktober 1999 teisterden een cycloon en een vloedgolf het oosten van de deelstaat Orissa : 10.000 mensen schoten er het leven bij in, 150.000 runderen werden door de watermassa meegesleurd, duizenden huizen werden verwoest. Er kwam een enorme noodhulpoperatie op gang. Er werd massaal voedsel verdeeld aan de getroffen bevolking. Het Wereldvoedselprogramma van de Verenigde Naties deelde CSB-meel uit (Corn Soya Blend), waarin sporen van genetische gemanipuleerde organismen werden aangetroffen. Op dit ogenblik worden

het alcoholisme, dat bepaalde dorpen in Orissa treft. Er is de werkloosheid, die de gezinnen – soms hele dorpen – verplicht uit te wijken naar de buurstaat Andra Pradesh, waar ze - bijvoorbeeld in steenbakkerijen - werkstandigheden moeten aanvaarden, die op slavernij lijken. Hij vertelt het verhaal van de vrouwen die in de lokale raden worden verkozen, maar die tijdens de vergaderingen worden vertegenwoordigd door... hun mannen. Hij heeft het over de maatschappelijke rol van de fiets. Het transportmiddel dat contacten met andere dorpen en steden toelaat. Tijdens die contacten wordt er gepraat over werkgelegenheid, opleiding en vorming. Er is overleg, er worden vergaderingen belegd. In 2001 is de fiets nog steeds het transportmiddel bij uitstek en voorbehouden aan de mannen. Dat zit in Orissa in de lokale cultuur ingebakken.

Jagadish Pradhan is niet te stuiten als hij het heeft over alles wat "in naam van de armen" of onder het mom van "het recht op voedsel" is aangericht in Orissa. Hoe de complexe strategieën van de plaatselijke boeren, die enorm veel rekening houden met hun leefmilieu, steeds weer de nek worden omgedraaid.

Overtuigd van eigen recht

De boeren, die zijn aangesloten bij hun bonden, staan op hun rechten en voelen zich gesterkt door hun een-

foto: Rik Daze

gerechtelijke stappen ondernomen tegen de federale regering om het welzijn van de Indiase bevolking te beschermen via een duidelijke wetgeving inzake de invoer van genetisch gemanipuleerd materiaal en een verbod op testgebieden voor GGO's (genetisch gemanipuleerde organismen).

Alcoholisme, migratie en fietsen...

Jagadish Pradhan kaart nog andere problemen aan. Er is

heid. Zij eisen wat hen toekomt : voedselveiligheid, onderwijs, vrije meningsuiting, zeggenschap in de besluitvorming. Zij vinden het al te makkelijk dat ze aan hun lot worden overgelaten, dat zij het slachtoffer worden van een economisch spel dat nu eenmaal "winnaars" en "verliezers" kent, dat zij geofferd worden op het altaar van het nieuwe feodalisme van de multinationale ondernemingen. Zij willen wat doen aan de onrechtvaardige machtsverhoudingen tussen diegenen die beslissen en diegenen die de beslissingen ondergaan. Op lokaal vlak

foto: Joëlle Dubois

nemen ze het op tegen de handelaren, die het monopolie hebben op de rijstmolens of tegen de woekeraars, die hen moordende rentevoeten opleggen. Zij nemen het op tegen hun regering die zelf een deel van haar vrijheid en beslissingsbevoegdheid afstaat aan instellingen zoals de Wereldhandelsorganisatie, die niet eens meer weet wat de term "wettelijkheid" inhoudt.

De POKS mobiliseert de boeren voor lokale initiatieven, maar acht het tegelijk noodzakelijk zich aan te sluiten bij de internationale boerenorganisatie Via Campesina. Op regionaal vlak organiseert de POKS in april een uitwisseling van ervaringen met een boerenorganisatie in het zuiden van Bangladesh.

Oxfam-partner

De POKS is een partner van Oxfam-Solidariteit, dat een aantal projecten in Orissa financiert : de oprichting van zaaigoedbanken, de wederopbouw van gezinswoningen die tegen orkanen bestand zijn – meer bepaald in het oosten van de deelstaat, waar een tyfoon grote schade aanrichtte in 1999 – en de bouw van spaarbekkens voor regenwater in het westelijk deel van Orissa, dat erg te lijden heeft onder de droogte. In dit gebied werden ook melkkoeien verdeeld onder de boerinnen, die op deze wijze over een eigen economische activiteit beschikken. De zaaigoedbanken worden beheerd door een boerenorganisatie. Zij koopt zaaigoed op bij de boeren, onderwerpt het aan een kiemtest om bij de verkoop kwaliteitsgaranties te kunnen bieden. Het zaaigoed (voornamelijk rijst en aardnoten) is inheems. In elk deel van de staat Orissa zijn er twee zaaigoedbanken. Het westelijk deel van het land, dat regelmatig door droogte wordt getroffen

fen, kan zich gemakkelijk bevoorraden bij de twee zaaigoedbanken in het oosten van de deelstaat. Het kustgebied dat jaarlijks geteisterd wordt door orkanen, heeft toegang tot de twee banken in het binnenland. De meeste boeren die lid zijn van de POKS hebben de mogelijkheid gehad de hybridische zaden te laten testen, die ze ten tijde van de groene revolutie ter beschikking hadden gekregen. Stap voor stap grijpen deze boeren terug naar inheems en gediversifieerd zaaigoed, dat beter is aangepast aan het eigen leefmilieu en minder water en kunstmest behoeft.

Woningbouw en waterbeheer

De orkaanbestendige gezinswoningen die in Orissa worden gebouwd hebben twee verdiepingen, wat de bewoners bij noodweer moet toelaten hun toevlucht te zoeken op de bovenverdieping, zo lang het waterpeil niet tot het normale is gedaald. Op die manier kunnen de mensen in hun dorpen blijven en onmiddellijk weer het werk hervatten als het water zich heeft teruggetrokken. De bouw van een woning kost 79.000 frank. En deze woningbouw verschaft voorlopig ook werk aan de dorpsbewoners, waarvan sommigen een bijkomende praktische opleiding krijgen als metselaar of timmerman. De spaarbekkens voor regenwater zijn eigenlijk brede waterbakken die op de hellingen boven de dorpen zijn uitgegraven. Hier wordt de regen, die heel het jaar door erg onregelmatig valt, opgevangen. Met dit gespaarde water en een tot twee irrigatieoperaties kunnen de oogsten worden gered. Deze waterbakken kunnen ook dienen om het vee te drinken. De boeren staan zelf in voor het onderhoud van deze spaarbekkens. Deze ontwikkelingsprojecten zijn slechts één van de drie peilers van de strategie van de POKS. Twee andere bekommernissen zijn minstens even belangrijk voor de bezielers van de POKS : een voortdurende informatie en mobilisatie van de boeren en een niet aflatende interpellatie van de politieke wereld over de problemen, die de boerenbevolking dagelijks aangaan.

Joëlle Dubois

(*) Joëlle Dubois is projectverantwoordelijke voor Azië bij Oxfam-Solidariteit.

foto: Rik Daze

ZWARE AARDSCHOK MAAKT TIENDUIZENDEN DODEN

Enorme ravages in Gujarat

In de Indiase deelstaat Gujarat heeft een zware aardbeving met een kracht van 7,9 op de schaal van Richter op 26 januari nooit geziene ravages aangericht. Het epicentrum lag in de buurt van Bhuj. De stad werd nagenoeg volledig van de kaart geveegd : 90% van de huizen en gebouwen stortte in. Er vielen 10.000 doden. Elders in Gujarat, één van de rijkste deelstaten van India, vielen nog eens even veel doden. Ook het platteland werd zwaar getroffen. In het district Surendranagar bijvoorbeeld werden niet minder dan 40 dorpen voor 90% verwoest.

Hulpverleners hadden het in de eerste dagen na de ramp (gevolgd door een paniek zaaiende reeks van 188 naschokken) bijzonder moeilijk : wegen, bruggen, vliegvelden en landingsbanen waren vernietigd, er moest gebruik worden gemaakt van enkele privé helikopters om de slachtoffers in steden en dorpen te bereiken. Slechts een klein deel van het privé autopark had de aardbeving overleefd. Zwaar materiaal om puin te ruimen en naar overlevenden te zoeken ontbrak zo wat overal.

De 'Self Employed Women's Association' (SEWA), een partnerorganisatie van Oxfam-Wereldwinkels, maakte zeer snel een eerste balans op van de dringendste noden. SEWA is een organisatie met meer dan 160.000 leden in India. Het is een samenwerkingsverband van de vrouwenbeweging, de vakbonden en de coöperatieve beweging en is ondermeer in de getroffen deelstaat Gujarat erg actief. De organisatie wil de Indiase vrouwen de mogelijkheid bieden eigen economische activiteiten te ontplooien om op die manier hun plaats in de maatschappij op te eisen. Community Aid Abroad (Oxfam-Australië) en Oxfam-Groot-Brittannië zijn eveneens actief in Gujarat en hebben samen met andere internationale en plaatselijke niet-gouvernementele organisaties een platform opgezet om de dringendste noden te lenigen en snel aan de wederopbouw te beginnen.

De Indiase organisaties spelen een bijzonder actieve rol bij de noodhulpoperaties in Gujarat. De boerenorganisatie POKS (een partner van Oxfam-Solidariteit - zie blz. 8) is bijvoorbeeld een van de drijvende krachten achter een noodhulpconsortium, dat de medische hulp coördineert en medefinanciert voor de vele honderdduizenden gewonden en daklozen.

Oxfam-Solidariteit heeft bij de Belgische regering een aanvraag tot financiering van het SEWA- noodhulp- en wederopbouwprogramma aangevraagd voor een bedrag 12 miljoen frank.

Onmiddellijk na de aardbeving heeft SEWA de eerste dringende noodhulp geleverd : tenten, tentzeilen, dekens, voedsel, medicijnen en drinkwater. In het getroffen gebied is nagenoeg het hele drinkwaternet vernietigd.

foto's: Oxfam-International

In de districten Kutch, Patab en Surendranagar is de nood bijzonder groot : deze gebieden worden al voor het tweede opeenvolgende jaar geteisterd door een extreme droogte en twee jaar geleden was de bevolking al eens het slachtoffer van een zware aardbeving. SEWA was toen samen met Oxfam-Groot-Brittannië aan een wederopbouwprogramma begonnen.

Na de recente aardbeving wil SEWA vooral in de plattelandsgedebieden hulp bieden. Naast onmiddellijke voedselhulp en medische bijstand aan de slachtoffers, komt het er in een eerste fase vooral op aan het drinkwaternetwerk weer te herstellen, om de bevolking van veilig drinkwater te voorzien. Tienduizenden gezinnen overleven op dit ogenblik in tenten. Hun huizen moeten zo snel mogelijk weer worden opgebouwd. SEWA en andere plaatselijke Indiase organisaties zullen daarbij samenwerken met de Indiase overheid en erover waken dat de meest kwetsbare groepen van de samenleving in Gujarat niet aan hun lot worden overgelaten.

Gujarat